

Animar amb cançons

Toni Giménez Fajardo

*"Cantar amb la mainada acostuma
a ser un cel, aquí a la Terra"*

Tom Glazer

A principis dels anys setanta del segle xx, va sorgir un moviment de cançó adreçada als nens i nenes que va encapçalar Xesco Boix, com a cantant animador solista i el grup d'animació musical Ara Va de Bo. Pretenien educar a través de les cançons i la música, emprant la cançó com un recurs didàctic educatiu en bé de la llengua, la cultura catalana i la mateixa música. A partir de l'any 1977 s'afegeixen a aquest moviment, per ordre cronològic, Toni Giménez, Noè Rivas, Àngel Daban i Lluís Maria Panyella. Tots ells cantants animadors solistes, cadascun amb el seu tarannà personal. L'any 1980, aquests cantants, conjuntament amb Xesco Boix, formen el col·lectiu Els Cinc Dits d'una Mà, per compartir feina i realitzar algunes actuacions conjuntes, malgrat que continuen fent la seva tasca cadascú en solitari. Amb els anys, aniran apareixent altres cantants animadors i grups d'animació musical. En aquests gairebé 50 anys s'ha fet moltíssima feina: actuacions arreu de Catalunya, publicació de discos i cançoners (gran part dels quals es troben a la majoria de biblioteques públiques i universitàries), cursets adreçats a mestres i professionals de l'educació en el lleure, participació en programes de ràdio i televisió...

El més rellevant ha estat la feina pedagògica que s'ha fet emprant les cançons com a recurs didàctic expressiu i de comunicació social. Cançons de tota mena (d'autoria, de tradicionals catalanes, de tradicionals d'arreu del món; cançons d'animació, calmoses i de contingut de valors) i adreçades a un públic infantil i familiar d'una manera directa, sense ornaments, per captivar els infants i ajudar-los a créixer: tota aquesta tasca també ha estat una manera d'iniciar els infants en el seu deambular musical i que les cançons siguin el primer graó perquè les nenes i els nens s'amarin de les possibilitats humanes de la música i, si cal, puguin ampliar la seva formació en les escoles de música i els conservatoris. La cançó és text, música i veu. El text es relaciona amb la dimensió mental, la música, amb la dimensió emocional i la veu, amb l'expressió i la comunicació humana. La suma d'aquests tres components va més enllà de la mateixa música i del mateix desenvolupament intel·lectual i ens atansa als aspectes més anímics de l'esser

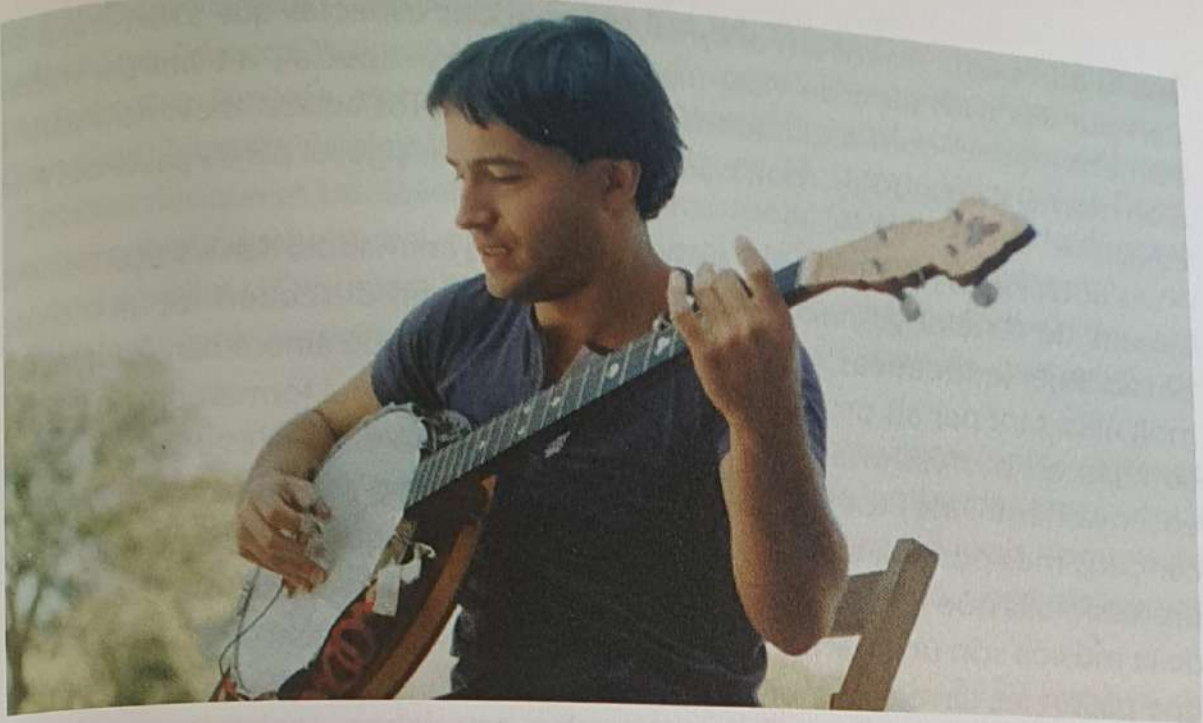

Fig. 6. Toni Giménez, 1990.

humà, entenent per ànima allà on rauen els sentiments més profunds de les persones, allà on l'ésser humà es mostra en la seva essència. Per això, l'animació de cançons atén aquesta *ànima musicalis* que és connatural a totes les persones. Les cançons són un mirall de l'ànima.

Animar i cantar cançons ho han fet i ho fan totes les ètnies, totes les cultures del món perquè la música deixa l'ésser humà emmirallat amb si mateix. Catalunya és capdavantera al món en fer cantar les nenes i els nens, talment com França, Alemanya o els Estats Units. A casa nostra s'han traduït moltíssimes cançons de moltes cultures diferents i tenim un cançoner immens que ha emplenat el cor i la ment de milers d'infants de casa nostra. Tant el que es canta de petit com el que s'aprèn cantant mai no s'oblida. La música ens salva, sort en tenim de les cançons i de la música que esdevenen com cordes on agafar-se, ja sigui en els bons moments com en els dolents.

Aquests cantants pioners que hem citat i els que han continuat el seu llegat han donat a conèixer infinitat de cançons que han estat utilitzades a la majoria d'escoles i centres de lleure fins als nostres dies. La majoria d'aquestes cançons mai seran presents a les llistes dels "quaranta principals" però algunes d'elles es troben ben presents en la memòria musical de la majoria de persones. Ja sigui en una festa popular, en una vetllada o en unes colònies, la feina d'aquests animadors musicals ha estat sensibilitzar les noves generacions enmig d'un món ple de sons musicals.

Adreçar-se als infants en una aula, en un teatre o enmig d'una plaça pública, acompanyant-se d'una guitarra es pot veure com un fet molt simple, però quan

HISTÒRIA DE LA PEDAGOGIA MUSICAL A CATALUNYA

ens hi apropem i ho mirem al detall veiem molts aspectes que s'han tingut en compte des d'un punt de vista professional i, en especial, vetllant per tractar els nens i nenes com a ciutadans d'igual a igual. Tot aquest moviment parteix d'un moment pedagògic molt concret: que l'infant sigui el pal de paller de l'acte educatiu.

Les actuacions musicals que aquests cantants animadors han adreçat als nens i nenes de Catalunya han fet que els infants hagin descobert tot un món de possibilitats (educatives, musicals, lingüístiques...) que alhora han estat també molt útils, tant per als professionals de l'educació (ja sigui formal com no formal) com per als professionals de la música, en especial els que es dediquen al seu ensenyament. Fins i tot les corals han pogut beure d'aquesta font i donar a les cançons més possibilitats gestuals i participatives. Aquests cantants animadors professionals que han dedicat anys i anys, tot recorrent el país, a educar a través de la música són una part rellevant de la pedagogia musical catalana. I per anys que passin les llavors sembrades continuaran florint perquè quan les coses es fan amb el cor no troben mai camp estèril. I és que aquest moviment ha semblat música arreu de casa nostra, en qualsevol espai, des d'una escola a una biblioteca, des d'una plaça pública a un centre de menors; ja sigui amb infants discapacitats, desfavorits o en situació de risc. Ha utilitzat la música com un mitjà bo i considerant que la diana on cal apuntar és el mateix ésser humà. Sempre trobem rere el seu treball una intenció humana i un gran pòsit educatiu.